

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
В.о. ректора ДБТУ

А.І. Кудряшов

«25» березня 2025 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування
для здобуття ступеня освіти Магістр
на основі НРК 6 та НРК7

Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика та інформація
Спеціальність	С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)
Освітня програма	- Міжнародні економічні відносини (міжнародна економіка)

Харків 2025

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	3	
1. Вимоги до рівня підготовки вступників.....	5	
2. Зміст фахового вступного випробування у розрізі дисциплін.....	6	
3. Критерії оцінювання фахового вступного випробування.....	15	
4. Порядок проведення фахового вступного випробування.....	17	
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	18	
ДОДАТОК	Зразок	«Екзаменаційний
білет».....	20	

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Вступ на основі (основа вступу) – раніше здобутий освітній (освітньо-кваліфікаційний) рівень або освітній ступінь та відповідний рівень Національної рамки кваліфікацій (далі – НРК), на основі якого здійснюється вступ для здобуття ступеня вищої освіти, освітнього ступеня бакалавра – 6 рівень НРК (далі – НРК6), освітнього ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) – 7 рівень НРК (далі – НРК7)).

Фаховий іспит – форма вступного випробування для вступу на основі НРК6 або НРК7, що передбачає перевірку здатності до опанування освітньої програми певного рівня вищої освіти на основі здобутих раніше компетентностей.

Метою проведення фахового іспиту є встановлення рівня підготовленості вступника до вирішення професійних завдань у галузі економіки.

На навчання за програмою підготовки магістра за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)» освітньої програми «Міжнародна економіка» можуть поступати абітурієнти на базі освітнього рівня бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) за спеціальністю «Економіка», спорідненою або іншою спеціальністю, які продемонстрували достатній рівень знань з тем, перелік яких винесено для оцінювання підготовленості вступника до здобуття вищої освіти.

Для проведення конкурсних фахових вступних випробувань на навчання на базі здобутих раніш ступенів освіти бакалавр, магістр; освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст, наказом ректора ДБТУ створюються фахові атестаційні комісії, діяльність яких регламентується Положенням про приймальну комісію вищого навчального закладу, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 15 жовтня 2015 року № 1085 та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 4 листопада 2015 року за № 1351/27796.

Фахове вступне випробування проводиться фаховою атестаційною комісією за програмою, затвердженою ректором ДБТУ. Програма фахового вступного випробування складена для вступників, які вступають на навчання до Державного біотехнологічного університету за освітньо-професійними програмами магістр за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)» освітньої програми «Міжнародна економіка», передбачає оцінку базових знань осіб, що мають здобутий освітній ступінь бакалавра, магістра, освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста, за темами фахових дисциплін, які дають можливість оцінити

загальний рівень підготовки вступників до навчання за С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)» освітньої програми «Міжнародна економіка». Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань вступників під час вступу на навчання за ступенем освіти магістр за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)»

Умови проведення вступних випробувань

Формат іспиту. Фаховий іспит складається в усній формі з метою оцінювання компетентностей, необхідні для подальшого успішного навчання за програмою бакалавра.

Організація іспиту. Фаховий іспит проводиться фаховою атестаційною комісією, до складу якої входять провідні фахівці випускової кафедри. Головою комісії призначається гарант освітньої програми або провідний фахівець із науковим ступенем та вченим званням у відповідній спеціальності.

Форма складання. Фахові вступні випробування можуть проводитися очно або дистанційно (онлайн) відповідно до затвердженого розкладу, який публікується на офіційному сайті університету.

Процедура складання іспиту.

Дата іспиту фіксується в електронному кабінеті вступника.

Під час очного (оф-лайн) складання члени комісії перевіряють правильність відповідей в аркуші відповіді, який після завершення іспиту підписується вступником та членами комісії.

Дистанційне (он-лайн) складання відбувається з використанням платформ Zoom або Google Meet.

Результати іспиту оголошуються вступникові в день його проведення.

Змістовно-методичне забезпечення вступних випробувань здійснюють науково-педагогічні працівники профільної кафедри.

1. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

До проходження фахового вступного випробування допускаються вступники, які виконали повністю навчальний план за освітніми ступенями бакалавр, магістр (спеціаліст) і отримали диплом за відповідною або іншою спеціальністю.

Фахове вступне випробування спрямовано на оцінку рівня знань, умінь та компетентностей вступників а саме:

розуміння економічної термінології, фундаментальних принципів економічної науки, основних концепцій мікро- та макроекономіки;

використання аналітичного та методичного інструментарію для обґрунтування логіки прийняття економічних рішень різними суб'єктами господарювання;

інтерпретація моделей соціально-економічних явищ з урахуванням основних напрямів розвитку економічної науки та її сучасних досягнень;

застосування економіко-математичних методів та моделей для вирішення прикладних економічних завдань;

усвідомлення ключових тенденцій розвитку світової та національної економіки, аналіз інституційної структури та напрямів соціально-економічної і зовнішньоекономічної політики держави;

оцінка діяльності суб'єктів господарювання, визначення їхніх функціональних сфер, розрахунок ключових економічних показників та аналіз їх впливу на ефективність функціонування підприємств;

аналіз фінансово-економічних показників діяльності підприємств та оцінка їхньої ефективності;

знання механізмів формування собівартості продукції, цінової політики та фінансового планування підприємства;

практичне застосування теоретичних знань для вирішення реальних економічних завдань, критичне осмислення отриманих результатів та їх коректне тлумачення;

знання структури та механізмів функціонування міжнародних економічних відносин, сучасних теорій міжнародної торгівлі та міжнародного руху капіталу;

аналіз процесів глобалізації, інтеграції та їхнього впливу на економічний розвиток країн і регіонів;

розуміння діяльності міжнародних фінансових та економічних організацій (МВФ, Світовий банк, СОТ, ОЕСР тощо) та їхньої ролі у світовій економіці;

знання методів регулювання зовнішньоекономічної діяльності, валютної політики та платіжного балансу держави.

2. ЗМІСТ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ У РОЗРІЗІ ДИСЦИПЛІН

Програма фахового вступного випробування для зарахування на навчання за ступенем освіти магістр за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)» освітньої програми Міжнародна економіка містить основні питання за наступними темами:

Структура фахового вступного випробування наведена у табл. 1

Таблиця 1

Найменування розділу	Питома вага розділу (%)
Мікроекономіка	19-21%
Макроекономіка	19-21%
Економіка підприємства	29-31%
Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини	29-31%

Розділ 1. Мікроекономіка

Тема 1. Мікроекономічні основи споживчої поведінки

Мікроекономічний аналіз та його особливості. Поняття корисності. Загальна і гранична корисність. Теорія поведінки споживача: кардиналістський та ординалістський підходи.

Тема 2. Аналіз поведінки споживача

Реакція споживача на зміни доходу і цін. Теорія споживчого вибору: поняття бюджетного обмеження та його графічне відображення.

Реакція споживача на зміни доходу і цін: криві «дохід-споживання» та «ціна-споживання». Ефекти доходу та заміщення. Економічні ризики та поведінка споживача.

Тема 3. Попит, пропозиція і мікроекономічна рівновага

Попит: сутність, закон, графік і чинники. Пропозиція: сутність, закон, графік і чинники. Ринкова рівновага і проблеми її сталості. Державне регулювання ринку. Податки, дотації та їх вплив на ринкову рівновагу.

Тема 4. Теорія еластичності

Еластичність попиту: сутність, фактори, види та коефіцієнти. Еластичність пропозиції: сутність, фактори, види. Еластичність і ефективність державного регулювання

Тема 5. Мікроекономічна модель фірми

Фірма як суб'єкт ринкових відносин: мікроекономічний підхід. Основні мікроекономічні теорії фірми.

Тема 6. Виробнича функція та рівновага товаровиробника

Виробнича функція: сутність, види, однофакторна модель. Двофакторна виробнича функція. Ефект масштабу та методи його оцінки

Тема 7. Витрати виробництва

Витрати виробництва: економічний та бухгалтерський підходи. Витрати виробництва в короткотерміновому періоді. Витрати в довготерміновому періоді.

Тема 8. Типи ринкових структур

Ринкова структура: сутність, види, методи оцінки. Ознаки й умови досконалої конкуренції. Конкурентна стратегія фірми у короткотерміновому періоді. Конкурентна стратегія фірми у довготерміновому періоді. Ефективність ринку досконалої конкуренції. Модель «чистої» монополії та її основні ознаки. Монопольний ринок у коротко- і довготермінових періодах. Цінова дискримінація: поняття, умови, види. Ринок олігополії: сутність та основні риси. Сутність та основні риси ринку монополістичної конкуренції. Ринок монополістичної конкуренції у коротко- і довготермінових періодах.

Тема 9. Ринки факторів виробництва

Ринки факторів виробництва і теорія граничної продуктивності. Мікроекономічні особливості ринку праці. Мікроекономічні особливості ринків капіталу і природних ресурсів.

Тема 10. Загальна рівновага та економіка добробуту

Сутність і умови загальної рівноваги. Парето-оптимальний розподіл. Інші критерії оптимальності. Теореми суспільного добробуту. Ефективність і справедливість.

Розділ 2. Макроекономіка

Тема 1. Макроекономіка як наука

Об'єкт і предмет макроекономіки. Основні підходи та методи дослідження макроекономічних процесів; моделювання економічних явищ; інструменти макроекономічного аналізу. Еволюція формування макроекономічної науки; основні школи та напрями макроекономічної думки; еволюція макроекономічної політики. Роль макроекономіки в житті суспільства.

Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків

Система національних рахунків (СНР). Основні макроекономічні показники: валовий внутрішній продукт (ВВП), валовий національний дохід

(ВНД), чистий національний дохід (ЧНД), рівень безробіття, інфляція, сукупний попит і пропозиція.

Методи розрахунку ВВП: виробничий, розподільчий та кінцевого використання; їхні переваги та обмеження; проблеми вимірювання економічної активності. Похідні показники СНР та взаємозв'язок між ними. Показники суспільного добробуту: рівень життя, індекс людського розвитку (ІЛР), коефіцієнт Джині, екологічно скоригований ВВП.

Нові макроекономічні показники: альтернативні методи оцінки економічного розвитку, показники «зеленої» економіки, вплив технологічних змін та цифрової трансформації на макроекономічне вимірювання..

Тема 3. Ринок праці

Поняття ринку праці. Чинники попиту та пропозиції на ринку праці. Рівновага на ринку праці: неокласичний та кейнсіанський підходи. Поняття та форми прояву зайнятості. Безробіття: поняття, причини виникнення та види. Наслідки безробіття. Закон Оукена: взаємозв'язок між рівнем безробіття та відставанням фактичного ВВП від потенційного; емпіричне значення коефіцієнта Оукена для різних економік. Державне регулювання зайнятості.

Тема 4. Товарний ринок

Сукупний попит як функція від ціни: визначення та особливості сукупного попиту; фактори, що впливають на його формування; ефект процентної ставки, ефект багатства та ефект імпорتنих закупівель; крива сукупного попиту та її зміни. Сукупна пропозиція: поняття та структура сукупної пропозиції у короткостроковому та довгостроковому періодах; особливості формування кривої сукупної пропозиції; фактори, що впливають на зміщення сукупної пропозиції. Нецінові чинники сукупної пропозиції. Макроекономічна рівновага у моделі «AD – AS».

Тема 5. Грошовий ринок

Пропозиція грошей: визначення та складові грошової пропозиції; роль центрального банку у регулюванні грошової маси; вплив монетарної політики на зміну пропозиції грошей. Грошовий мультиплікатор: механізм створення грошей комерційними банками; резервні вимоги та їх вплив на розмір грошового мультиплікатора; обмеження його дії.

Попит на гроші, його види: мотиви попиту на гроші (трансакційний, спекулятивний, застережний); вплив рівня доходу та процентної ставки на попит на гроші; еластичність попиту на гроші. Механізм функціонування грошового ринку.

Тема 6. Інфляційний механізм

Поняття інфляція. Циклічна природа інфляції. Наслідки інфляції. Інфляційний податок. Взаємозв'язок інфляції і безробіття. Крива Філіпса.

Тема 7. Споживання домогосподарств

Доходи домогосподарств і споживання. Кейнсіанська концепція споживання. Теорії споживання.

Тема 8. Приватні інвестиції та сукупні витрати

Сутність та види інвестицій. Модель «споживання – інвестиції» і макроекономічна рівновага. Державна інвестиційна політика та її вплив на розвиток національної політики. Сукупні витрати і рівноважний ВВП. Мультиплікатор витрат. Сукупні витрати і потенційний ВВП.

Тема 10. Держава в системі макроекономічного регулювання

Сутність, типи і вимір економічної динаміки. Сучасні моделі прогнозування економічного зростання. Економічні цикли. Фіскальна політика держави. Фіскальна політика та державний бюджет. Монетарна політика. Монетарна політика у моделі «AD – AS». Модель «IS – LM» як теорія сукупного попиту у закритій економіці. Ефективність фіскальної і монетарної політики на основі моделі «IS – LM».

Розділ 3. Економіка підприємства

Тема 1. Підприємство і основи підприємництва

Поняття підприємства та основні засади його функціонування. Сутність та основні ознаки підприємства. Основи господарювання підприємств.

Тема 2. Зовнішнє середовище господарювання підприємств

Внутрішнє та зовнішнє середовище підприємства. Сутність та складові зовнішнього середовища підприємства. Зміст та характеристики чинників макросередовища підприємства. Економічні, політико-правові, технологічні, соціальні чинники зовнішнього середовища. Середовище безпосереднього впливу на підприємство (постачальники, посередники, споживачі, конкуренти, контактні аудиторії). Внутрішнє середовище підприємства. Методи аналізу середовища підприємства.

Тема 3. Структура та управління підприємством

Функції (планування, організація, мотивація, контроль) та методи управління (організаційні, економічні та соціально-психологічні). Типи організаційних структур управління підприємствами (лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, матрична, дивізійна). Поняття виробничої структури та соціальної інфраструктури підприємства. Суспільні форми організації виробництва (концентрація, спеціалізація, кооперування, комбінування, конверсія і диверсифікація).

Тема 4. Планування діяльності підприємства

Планування: сутність та різновиди планів підприємства. Стратегічне, тактичне і оперативне планування: сутність та часові межі. Система планів

підприємства. Планування обсягів діяльності підприємства. Виробнича програма в системі планів підприємства. Види планування (перспективне, поточне, оперативно-виробниче). Методи планування на підприємстві: ресурсний, екстраполяції, інтерполяційний, пробно-статистичний, факторний, нормативний.

Тема 5. Виробнича програма і виробнича потужність підприємства

Поняття виробничої програми та завдання її розробки на підприємстві. Методи вимірювання виробничої програми (натуральні, умовно-натуральні, трудові, вартісні і якісні). Економічна характеристика показників виробництва (товарна продукція, валова продукція, валовий оборот, внутрішній заводський оборот, реалізована продукція). Розробка виробничої програми (план виробництва), її послідовність. Планування виробничої програми. Види виробничих потужностей (вхідна, вихідна, проектна та середньорічна). Порядок розрахунку балансу завантаження за групами однотипного устаткування.

Тема 6. Основний капітал підприємства

Сутність, класифікація та структура основного капіталу. Види і класифікація основного капіталу. Джерела формування капіталу. Характеристика структури та стадій круговороту основного капіталу. Види вартості основного капіталу. Визначення та особливості розрахунку первісної, залишкової, відновної, балансової, ліквідаційної та середньорічної вартості основного капіталу. Амортизація основних засобів. Сутність та методи нарахування. Ефективність використання та відтворення основного капіталу

Тема 7. Оборотний капітал підприємства

Оборотний капітал як умова здійснення підприємницької та інших видів діяльності. Сутність оборотного капіталу. Класифікація оборотного капіталу. Чинники, що впливають на формування оборотного капіталу. Етапи обороту оборотного капіталу. Функціонування оборотного капіталу в межах операційного циклу. Нормування витрат і розрахунок необхідного обсягу оборотних активів підприємства. методи розрахунку нормативів оборотних активів. Джерела фінансування оборотного капіталу. Показники ефективності використання оборотного капіталу.

Тема 8. Персонал, продуктивність персоналу та оплата праці на підприємстві

Поняття, класифікація та структура персоналу. Категорії персоналу підприємств (керівники, спеціалісти, службовці, робітники). Поділ персоналу за професіями, спеціальностями і кваліфікацією. Особливості структури персоналу підприємств та організацій різних типів, розмірів і форм власності. Продуктивність праці як економічна категорія. Показники рівня

продуктивності праці. Поняття оплати праці. Основна заробітна плата і додаткова оплата праці. Основні функції заробітної плати (відтворювальна, стимулююча, регулююча, соціальна) та їх реалізація. Основи організації оплати праці на підприємствах (в організаціях). Тарифно-посадова система. Форми і системи оплати праці.

Тема 9. Інвестиції підприємства

Економічна сутність інвестицій та їх структури. Класифікація інвестицій. Характеристика складових елементів джерел формування інвестиційних ресурсів на підприємстві. Принципи обґрунтування вибору джерел формування інвестиційних ресурсів. Базові принципи оцінки ефективності реальних інвестицій. Показники оцінки ефективності інвестиційної діяльності.

Тема 10. Інноваційна діяльність підприємства

Характеристика інновацій та інноваційної діяльності. Класифікація інновацій. Характеристика різновидів інновацій. Інноваційні процеси. Основні види інноваційних процесів. Основні стадії інноваційного процесу. Форми інноваційного процесу. Оцінка ефективності інноваційної діяльності. Ефекти інноваційної діяльності та їх взаємозв'язок

Тема 11. Техніко-технологічна база підприємства

Характеристика техніко-технологічної бази виробництва. Поняття і структура техніко-технологічної бази підприємства. Організаційно-економічне управління технічним розвитком підприємства. Сутність і форми технічного розвитку підприємства. Показники технічного рівня підприємства. Виробнича потужність підприємства. Чинники виробничої потужності підприємства. Методичні принципи розрахунку виробничої потужності.

Тема 12. Витрати на виробництво та реалізацію продукції

Загальна характеристика витрат. Різновиди витрат. Система управління

витратами. Організаційна система управління витратами на підприємстві, сутність аналізу «витрати-випуск-прибуток». Кошториси центрів відповідальності та підприємства в цілому. Диференціація витрат за місцем їх формування центрами відповідальності. Методика складання кошторисів підрозділів. Кошторис підприємства в цілому. Собівартість продукції. Калькулювання та його роль в управлінні витратами. Собівартість продукції. Методи калькулювання у виробництві. Собівартість продукції на різних етапах операційного циклу.

Тема 13. Прибуток підприємства та рентабельність

Джерела фінансування діяльності підприємства. Дохід і прибуток підприємства. Джерела формування доходу і прибутку підприємства. Види

доходу та прибутку підприємства. Фінансовий результат діяльності підприємства. Фінансові результати за видами діяльності підприємства. Розподіл і використання прибутку на підприємстві. Основні напрями розподілу прибутку на підприємстві. Чинники, що впливають на розподіл прибутку на підприємстві. Рентабельність підприємства.

Тема 14. Цінова політика підприємства

Ціна на продукцію (послуги): сутність та функції (обліково-вимірювальна, розподільча та стимулююча). Різновиди цін (договірні, вільні, регульовані, роздрібні, оптові). Порядок встановлення цін. Методи ціноутворення. Цінова система. Цілі цінової політики, завдання. Принципи цінової політики підприємства. Типи цінової політики підприємства.

Тема 15. Товарна політика підприємства

Поняття та функції товарної політики. Види стратегій товарної політики (горизонтальна, вертикальна, латеральна. Сутність асортименту продукції та його структура. Оцінка та управління товарним асортиментом (показники структури основного й додаткового, обмеженого та впорядкованого асортименту). Розробка асортиментної концепції. Заходи системи формування асортименту. Сутність управління асортиментом. Прийняття рішень щодо управління асортиментом. Питання стандартизації та диференціювання товару. Сутність та групи упаковки (споживча упаковка, транспортна тара). Сервіс в системі товарної політики. Сутність понять марки, марочного та товарного знаку.

Розділ 4. Міжнародна економіка та міжнародних економічних відносин

Тема 1. Міжнародна економічна система

Основні етапи еволюції міжнародної економічної системи. Система міжнародного поділу праці – передумова становлення економічної системи та розвитку міжнародної економічної діяльності.

Тема 2. Міжнародна економічна діяльність

Середовище міжнародної економічної діяльності. Поглиблення інтернаціоналізації господарської діяльності. Основні напрями міжнародної економічної діяльності. Країни в міжнародній економіці та показники, що їх характеризують. Середовище розвитку міжнародної економічної діяльності

Тема 3. Світовий ринок товарів і послуг

Основні теорії міжнародної торгівлі. Сутність міжнародної торгівлі, її динаміка та структура. Система показників розвитку міжнародної торгівлі. Види, форми та методи міжнародної торгівлі. Регулювання міжнародної торгівлі

Тема 4. Інвестиції та міжнародне виробництво

Міжнародні інвестиції та міжнародний рух капіталу. Форми підприємств з іноземними інвестиціями. Причини експорту та імпорту іноземних інвестицій. Основні сфери міжнародної інвестиційної діяльності та виробничого співробітництва. Портфельні закордонні інвестиції

Тема 5. Міжнародний кредит

Міжнародні кредитні відносини. Міжнародний кредит і його роль в міжнародній економіці. Форми міжнародного кредиту.

Тема 6. Міжнародний науково-технологічний обмін

Сутність та особливості міжнародного науково-технологічного співробітництва. Комерційний зміст науково-технічної діяльності. Міжнародне регулювання МНТВ.

Тема 7. Світовий ринок праці. Міжнародна трудова міграція

Сутність міжнародної міграції робочої сили, її причини, види та фактори розвитку. Форми і головні напрями сучасних міграційних потоків. Регулювання міжнародної міграції робочої сили. Проблеми трудової міграції і ринку робочої сили в Україні

Тема 8. Міжнародна валютно-фінансова система. Світова валютна система. Світовий фінансовий ринок.

Міжнародна валютно-фінансова система. Світова валютна система. Етапи розвитку міжнародної валютної системи. Світовий фінансовий ринок.

Тема 9. Міжнародні розрахунки. Платіжний баланс та макроекономічна рівновага

Основні складники міжнародної платіжної системи. Платіжний баланс: поняття, структура (рекомендації ЧМВФ, 6-евидання), фактори впливу та методи врівноваження. Фактори, що впливають на стан платіжного балансу та його регулювання.

Тема 10. Міжнародна регіональна інтеграція

Сутність міжнародної економічної інтеграції (МЕІ), фактори її розвитку. Типи міжнародної економічної інтеграції: преференційна зона торгівлі, зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз, повна економічна інтеграція. Зона вільної торгівлі України з ЄС як поглиблена та всеохоплююча. Організаційні форми співробітництва Україна-НАТО в економічній сфері. Економічні ефекти міжнародної інтеграції. Статичні (створення торгівлі, відхилення торгівлі) та динамічні ефекти (вигоди від спеціалізації, ефекту масштабу; зростання добробуту; поліпшення платіжного та торговельного балансів; розвиток структури торгівлі; залучення інвестицій).

Тема 11. Глобалізація економічного розвитку

Сутність та головні етапи економічної глобалізації. Особливості сучасної економічної глобалізації. Вплив технологічного прогресу на

глобальні економічні процеси. Роль міжнародних корпорацій у формуванні глобальних економічних зв'язків. Нерівномірність розподілу вигід та ризиків глобалізації між розвиненими та країнами, що розвиваються. Глобальні виклики економічної глобалізації (екологічні проблеми та зміна клімату, соціальна нерівність та проблема бідності, фінансові кризи та їхній вплив на світову економіку, діджиталізація економічних процесів).

Тема 12. Інтеграція України у світову економіку

Проблеми та перспективи України на тлі сучасних світових інтеграційних процесів. Передумови входження України до світового економічного простору та сучасна зовнішньоекономічна політика України. Історичні аспекти економічної інтеграції України. Основні галузі економіки, що мають експортний потенціал. Роль України у міжнародному поділі праці. Енергетична безпека та залежність від імпорту ресурсів. Вплив міжнародних фінансових організацій на економічну політику України.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступник має надати відповіді на 2 запитання (перше – теоретичне (20 тестів; друге – практичне – 2 задачі), що зазначені в екзаменаційному білеті. Кожне питання оцінюється окремо. Результати фахового вступного випробування обчислюються за шкалою від 100 до 200

балів:

$$P = П1 + П2 \quad , \text{ де}$$

П1 – оцінка за перше завдання (тестування) (за шкалою 0-100 5 балів за кожен вірно відповідь за тестом).

П2 – оцінка за друге завдання (дві практичні задачі) (за шкалою 0-50 за кожен вірно розв'язану задачу, максимальна оцінка за завдання 100 балів).

Оцінювання рівня підготовки, тобто знань і умінь вступника, відбувається на підставі наступних критеріїв:

1. Правильність відповіді;
2. Ступінь усвідомлення програмного матеріалу;
3. Вміння користуватись засвоєним матеріалом.

Результати фахового вступного випробування оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів з урахування рівнів підготовки:

180-200 балів (оцінка «відмінно») одержують абітурієнти, які всебічно, систематично і глибоко володіють матеріалом, вміють самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, засвоїли основну й ознайомлені з додатковою літературою, яка рекомендована програмою. Оцінка „відмінно” виставляється абітурієнтам, які розуміють взаємозв'язки основних понять дисципліни для професії, яку вони набувають. Проявляють нахили до наукової роботи;

160-179 балів (оцінка «дуже добре») – вище від середнього рівня (з кількома помилками) заслуговують абітурієнти, які повністю опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, рекомендовану програмою. Оцінка «дуже добре» виставляється абітурієнтам, які показують систематичний характер знань з дисципліни;

140-159 балів (оцінка «добре») – в загальному робота абітурієнтами виконана, але з певною кількістю помилок. Оцінку «добре» заслуговують абітурієнти, які опанували навчально-програмний матеріал, успішно

виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, яка рекомендована програмою;

120-139 балів (оцінка «задовільно») заслуговують абітурієнти, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, виконують завдання непогано, але із значною кількістю помилок, ознайомлені з основною літературою, яка рекомендована програмою. Оцінка „задовільно” виставляється абітурієнтам, які допустили на випробуванні помилки під час виконання завдань, але під керівництвом викладача знаходять шляхи їх подолання;

100-119 балів (оцінка «достатньо») заслуговують абітурієнти, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії;

0-99 балів (оцінка «незадовільно») виставляють абітурієнтам, які погано оволоділи навчально-програмним матеріалом, допускають велику кількість помилок під час виконання завдань, передбачених програмою. Оцінка «незадовільно» виставляється абітурієнтам, які не можуть продовжувати навчання без додаткових знань з певної дисципліни. Фахове випробування вважається таким, яке не складено, вступник до участі у конкурсному випробуванні не допускається.

4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фахове вступне випробування проводиться у формі усного іспиту очно або дистанційно. Для проведення вступного випробування формуються окремі групи вступників в порядку надходження (реєстрації) документів. Список допущених до вступного випробування ухвалюється рішенням приймальної комісії, про що складається відповідний протокол.

Для проведення вступного випробування головами фахових атестаційних комісій попередньо готуються екзаменаційні білети відповідно до «Програми фахового вступного випробування». Програма фахового вступного випробування оприлюднюється на веб-сайті Університету. Фахове вступне випробування проводиться у строки, передбачені Правилами прийому до ДБТУ. На іспиті вступник повинен пред'явити документ, який посвідчує особу (ID-картка громадянина, паспорт у вигляді книжечки, або інший документ, що містить фото вступника та його ПІБ для ідентифікації особи), при пред'явленні якого він отримує завдання (екзаменаційний білет).

Екзаменаційний білет містить завдання з тем, вказаних у програмі фахового вступного випробування. Тривалість іспиту – до 2-х астрономічних годин.

Користуватися при підготовці друкованими, електронними або іншими інформаційними засобами забороняється.

Результати випробування оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів за правилами, вказаними в розділі «Критерії оцінювання фахового вступного випробування». Рівень знань вступника за результатами іспиту заноситься також до екзаменаційної відомості і підтверджується підписами голови та членів комісії. Відомість оформляється одночасно з «екзаменаційним листом» вступника і передається до приймальної комісії в день складання фахового вступного випробування.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Величко К. Ю., Баламут Г. С. Міжнародна економіка. Практикум: навчальний посібник. Х.: ДБТУ, 2023. 108 с.
2. Величко К.Ю., Печенка О.І. Міжнародна торгівля: конспект лекції, Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків: ХДУХТ, 2018. 194 с.
3. Гросул В.А., Зубков С.О., Круглова О.А. Управління розвитком бізнесу в умовах європейської інтеграції: навч. посібник. Харків: Біотехкнига, 2024. 238 с.
4. Гуткевич С.О., Корінько М.Д., Сафонов Ю.М. Міжнародна економіка: підруч. Вид-во «Діса Плюс», 2021. 428 с.
5. Економіка підприємства : підручник : у 3 ч. Ч. 2 / А.А. Мазаракі, Г.В. Блакита, Г.В. Ситник та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазаракі. Київ : Держ.торг.-екон. ун-т, 2023. 472 с.
6. Економіка підприємства : підручник : у 3 ч. Ч. 2 / А.А. Мазаракі, Г.В. Блакита, Г.В. Ситник та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазаракі. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. 472 с.
7. Економіка підприємства : підручник : у 3 ч. Ч. 3 / А.А. Мазаракі, Н.М. Гуляєва, І.В. Стояненко та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазаракі. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. 356 с.
8. Зайцев Ю.К., Москаленко О. М. Сучасна політична економія як методологічна парадигма економічної політики розвитку у глобалізованому суспільстві. Київ: КНЕУ, 2020. 275 с.
9. Зарецька Л.М., Кулініч О.А. Національна економіка: опорний конспект лекцій; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків: ХДУХТ, 2021. 132 с.
10. Кібік О.М., Редіна Є.В., Хаймінова Ю.В., Котлубай В.О., Примаченко І.Ф., Калмикова Н.Ю. Макроекономіка. Мікроекономіка: практикум. Одеса, 2020. 76 с.
11. Кулініч О.А., Котко Я.М. Макроекономіка: конспект лекцій у структурно-логічних схемах. Харків: ДБТУ, 2024. 117 с.
12. Кулініч О.А., Котко Я.М. Мікроекономіка: конспект лекцій. Харків: ДБТУ, 2024. 42 с.
13. Круглова О.А., Михайлова О.В. Економіка підприємства : конспект лекцій. Харків: ДБТУ, 2024. 67 с.
14. Макаренко М.І., Семененко Т.О., Петрушенко Ю.М. Макроекономіка: підруч. 2-ге вид., переробл. Суми: Сумський державний університет, 2021. 307 с.
15. Мартин О.М. Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина І: навчальний посібник. Львів: ЛДУ БЖД, 2021. 271 с.

16. Міжнародна переговори та конфліктологія: навчально-методичний посіб. з дисц. для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спец. 292 Міжнародні економічні відносини ОПП Міжнародна економіка; уклад. К. Ю. Величко. Харків: ДБТУ, 2024. 112 с.

17. Міжнародні комерційні операції: конспект опорних лекцій з дисц. для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини ОПП Міжнародна економіка; уклад.: К. Ю. Величко. ДБТУ. Харків, 2024. 126 с.

18. Моделювання та прогнозування міжнародних економічних відносин: методичні вказівки для самостійного вивчення дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини ОПП Міжнародна економіка; уклад.: К. Ю. Величко, О. Д. Тімченко; ДБТУ. Харків, 2024. 82 с.

19. Петров В.М., Палагнюк Ю.В., Сорока С.В. Інституціональні системи України та ЄС: конспект лекцій. Харків : ДБТУ, 2025. 278 с.

20. Петрушенко, Ю.М. Мікроекономіка: теорія та приклади розв'язання задач: навч. посібник. К.: Університетська книга, 2023. 320 с.

21. Сидоров О.А., Фісуненко Н.О., Альошина Т.В. Світова економіка та міжнародні економічні відносини: підручник. Дніпро: Арт-Прес, 2023. 400с.

22. Смірнова П.В. Стратегія підприємства: конспект лекцій. Харків: ДБТУ, 2024. 107 с.

23. Статівка Н.В., Величко К.Ю., Тимохова Г.Б. Бізнес-економіка. Ч.1. Мікроекономіка, макроекономіка, публічні фінанси: наочний навчальний посібник. Х., ХГУ «НУА», 2023. 408с.

24. Тімченко О. Д. Економіка підприємства: конспект лекцій. Харків: ДБТУ, 2023. 173 с.

25. Ушакова Н.Г., Помінова І.І. Теорія та практика зовнішньої торгівлі. Ч.1. Теоретичні засади дослідження зовнішньої торгівлі: конспект лекцій, Харківський держ. ун-т харч. та торгівлі. Харків: ХДУХТ, 2020. 67 с.

26. Ушакова Н.Г., Кулініч О.А., Помінова І.І. Теорія та практика зовнішньої торгівлі: конспект лекцій. Ч.2. Організаційні аспекти сучасної зовнішньої торгівлі. Харків: ХДУХТ, 2021. 92 с.

Розробник:

К.е.н., доцент,
доцент кафедри економіки та бізнесу

Величко К.Ю.

Зразок «Екзаменаційний білет»

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний біотехнологічний університет

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова приймальної комісії
В.о. ректора ДБТУ

_____ А.І. Кудряшов
«_____» _____ 2025 р.

Ступінь вищої освіти Магістр
Спеціальність 1 Економіка та міжнародні економічні відносини
(за спеціалізаціями)
Освітня програма Міжнародна економіка

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № _____
фахового вступного іспиту

Завдання 1. Теоретичне тестування (5 балів за кожну вірну відповідь тесту, 0 балів – невірна відповідь. Максимальна оцінка за 1 завдання 100 балів)

1. Який з наведених факторів впливає на зміну попиту?

- а) зміна рівня цін на ресурси
- б) зміна смаків та уподобань споживачів
- в) введення нових технологій
- г) зміна кількості виробників на ринку

2. Що з переліченого є прикладом ринкової структури монополістичної конкуренції?

- а) виробництво автомобілів
- б) ринок сільськогосподарської продукції
- в) фірма, що володіє патентом на унікальну технологію
- г) ринок ресторанів швидкого харчування

3. Якщо еластичність попиту за ціною становить -1,5, то це означає, що:

- а) попит є нееластичним

- б) попит є еластичним
  - в) попит не реагує на зміну ціни
  - г) попит змінюється прямо пропорційно зміні ціни
4. Який з наведених факторів зумовлює зміну величини пропозиції, а не самої пропозиції?
- а) зміна ціни товару
  - б) впровадження нових технологій
  - в) зміна податкової політики
  - г) збільшення вартості ресурсів
5. Що є основною причиною існування економічної проблеми вибору?
- а) несприятлива екологічна ситуація
  - б) необмеженість ресурсів
  - в) наявність конкуренції
  - г) обмеженість ресурсів
6. Що з наведеного НЕ входить до складу валового внутрішнього продукту (ВВП)?
- а) витрати уряду на будівництво доріг
  - б) купівля нової квартири домогосподарством
  - в) закупівля сировини для виробництва автомобілів
  - г) заробітна плата працівників приватного підприємства
7. Відповідно до закону Оукена, зростання рівня безробіття на 1% понад природний рівень призводить до:
- а) Збільшення ВВП на 2%
  - б) Зменшення ВВП приблизно на 2%
  - в) Зменшення ВВП на 5%
  - г) Відсутності впливу на ВВП
8. Якщо центральний банк збільшує норму обов'язкових резервів, то це призведе до:
- а) зростання грошової маси
  - б) зменшення грошової маси
  - в) зниження відсоткових ставок
  - г) зростання інвестиційної активності
9. Що відбувається в економіці під час інфляції попиту?
- а) зростання загального рівня цін через надмірний попит
  - б) зниження рівня зайнятості
  - в) скорочення державних витрат
  - г) зменшення попиту на товари та послуги
10. Яка фаза економічного циклу характеризується зростанням ВВП, зниженням рівня безробіття та збільшенням ділової активності?
- а) спад

- б) депресія
- в) підйом (експансія)
- г) криза

11. Який з наведених показників характеризує прибутковість підприємства?

- а) валовий прибуток
- б) рентабельність
- в) фондвіддача
- с) амортизаційні відрахування

12 Який із наведених видів капіталу є частиною оборотних активів підприємства?

- а) основні засоби
- б) запаси сировини та матеріалів
- в) власний капітал
- г) статутний капітал

13. Який метод оцінки ефективності інвестиційного проекту базується на врахуванні фактору часу?

- а) метод терміну окупності
- б) метод чистої приведеної вартості (NPV)
- в) метод розрахунку рентабельності продажів
- г) метод бухгалтерського прибутку

4. Що є основним джерелом формування власного капіталу підприємства?

- а) довгострокові кредити банків
- б) прибуток підприємства
- в) комерційні позики
- г) державне фінансування

5. Який показник використовується для оцінки ефективності використання основних засобів підприємства?

- а) рентабельність активів
- б) фондвіддача
- в) коефіцієнт оборотності оборотних активів
- г) чистий прибуток

16. Що таке принцип порівняльних переваг у міжнародній торгівлі?

- а) країни повинні експортувати товари, які вони можуть виробляти за нижчої альтернативної вартості.
- б) країни повинні імпортувати лише товари, які вони не можуть виробити всередині країни.
- в) країни повинні виробляти всі товари всередині країни, щоб зменшити залежність від зовнішніх ринків.
- г) країни повинні експортувати товари на основі обсягу капіталу, інвестованого у виробництво.

17. Що з наведеного нижче є ключовою ознакою системи фіксованого обмінного курсу?

- а) курси валют визначаються вільним ринком.
- б) уряд втручається, щоб підтримувати вартість своєї валюти на фіксованому курсі.
- в) курси валют коливаються залежно від попиту та пропозиції валюти.
- г) інфляція не впливає на обмінний курс.

18. Що з наведеного найкраще описує «демпінг» у міжнародній торгівлі?

- а) продаж товарів на зовнішньому ринку за цінами, нижчими від собівартості їх виробництва.
- б) введення тарифів для захисту вітчизняної промисловості.
- в) обмеження імпорту шляхом обмеження кількості товарів, які можуть ввозитися в країну.
- г) навмисна девальвація валюти країни для збільшення експорту.

19. Яка основна мета політики протекціонізму?

- а) збільшення міжнародного співробітництва.
- б) зменшити державне втручання в економіку.
- в) захистити вітчизняну промисловість від іноземної конкуренції.
- г) сприяти лібералізації торгівлі.

20. Що з наведеного нижче є основною функцією Міжнародного валютного фонду (МВФ)?

- а) забезпечити фінансування проектів розвитку в країнах з низьким рівнем доходу.
- б) моніторинг глобальної фінансової стабільності та надання фінансової допомоги країнам, які стикаються з проблемами платіжного балансу.
- в) регулювати міжнародні торгові угоди.
- г) керувати міжнародним золотим стандартом.

Завдання 2. Практичне завдання. (Максимум 50 балів за вірно розв'язану задачу з висновком, 0 балів – за невірне розв'язання. Максимальна оцінка за завдання 100 балів)

Задача 2.1

Ставка мита на іноземний одяг складає 18 %, на тканини – 4 %, на фурнітуру – 3 %. Вартість тканини складає 30 % вартості одягу, вартість фурнітури – 12 % вартості одягу. Розрахувати ефективний рівень тарифу:

- 1) при вище наведених умовах;
- 2) якщо тариф на одяг скоротився до 12 %;
- 3) якщо тариф на тканини скоротився до 2 %;

- 4) якщо тариф на фурнітуру збільшився на 2 %;
- 5) якщо тариф на тканини збільшився до 8 %, на фурнітуру – до 6 %.

Задача 2.2

Дані про показники експортних операцій умовної країни представлені в таблиці 1.

Таблиця 1. Показники експортних операцій

Показники	Одиниця виміру	Умовні позначення	Базисний рік	Звітний рік
Валютна виручка за реалізовану експортну продукцію	млрд. грн.	ВЕ	29,7	33,5
Внутрішня вартість експортної продукції	млрд. грн.	СЕ	25,2	28,6
Середні залишки оборотних коштів для виробництва експортної продукції	млрд. грн.	ОСЕ	3,1	3,8

Визначити:

- 1) оборотність коштів, вкладених в експорт;
- 2) коефіцієнт віддачі коштів, вкладених в експортну продукцію.

Зробити висновки

Члени комісії:

Голова фахової атестаційної комісії: *підпис* ПБ

Члени фахової атестаційної комісії: *підпис* ПБ

підпис ПБ